

Meer belangstelling, meer deelnemers, maar ook meer zakkers

Twintig jaar Staatsexamens Nt2

In de bijdrage van Anne Mieke Janssen -Van Dieten, lange tijd voorzitter van de Staatsexamens Nt2 (Stex NT2), lezen we hoe de examens werden gegrondvest twintig jaar geleden. Het is opmerkelijk dat aan de examens zelf nauwelijks iets is veranderd in de loop der jaren. Er zijn nog steeds dezelfde vier taalvaardigheden die worden beoordeeld. In 1991 was het Europees Refentiekader (ERK) nog niet bekend; het is inderdaad belangrijk om te vermelden dat zowel de Stex NT2 als ERK van de 4 (5) vaardigheden uitgaan en dat die verdeling nog steeds leidend is in taalexamens. Evenmin is er iets veranderd aan de opsomming van praktische taalsituaties die worden beschouwd als onderlegger voor de toetsmatrijs en voor de examenopgaven. In 2002 en 2003 is er nog eens onderzoek gedaan naar de validiteit van de opgesomde taalsituaties en daaruit bleek dat instellingen en functionarissen zich nog steeds erg goed herkenden in de situaties.

Wat natuurlijk ook niet veranderd is, is het vereiste vaardigheidsniveau. Bij de oorspronkelijke opzet van de Stex NT2 is een systeem gehanteerd met vaste caesuren; de zak-/slaaggrens ligt vast en is gekoppeld aan een bepaald vaardigheidsniveau; alle nieuwe opgaven en examens richten zich naar die vaste grens. Er zijn niet veel examens die op zo'n manier zijn opgezet. Er is na het onderzoek van 2003/04 één keer een geringe aanpassing gedaan aan de caesuur van Luisteren en van Schrijven. Verder is er nooit iets veranderd.

Een gestage toename

Sinds 2000 is er een gestage toename van deelnemers geweest. Zowel voor Programma I als voor Programma II. We zouden kunnen zeggen dat dit het gevolg is van de toename van de civiele functie van het Staatsexamen Nt2, en wel op meerdere terreinen. Aan de ene kant raakte het examen steeds meer bekend bij de doelgroep. We moeten niet vergeten dat nog steeds de meerderheid van de kandidaten aan het examen zegt deel te nemen 'voor zichzelf'. Zij willen vooral laten zien dat ze het Nederlands heel goed beheersen; dat is dus al meer dan vijftien jaar zo.

Natuurlijk wordt het diploma ook verlangd bij inschrijving als student in het hoger onderwijs, vooral bij universiteiten, en in andere vormen van onderwijs. Er is ook jarenlang veel aandacht geweest voor het Staatsexamen

Nt2 als taalbewijs voor de arbeidsmarkt. Arbeidsvoorziening Nederland had tientallen zogenaamde Bedrijfsadviseurs Minderheden in dienst en deze bam'ers hebben als geen ander zoveel succes gehad bij het onder de aandacht brengen van de diploma's STEX NT2 in bedrijven en arbeidsorganisaties. Ook bij uitzendbureaus was het examen goed bekend.

Sommige aspecten versterken elkaar. Er is al vaker betoogd dat de civiele erkenning het gevolg is van civiele herkenning: de geëxamineerde taalsituaties en teksten worden door opleiders en arbeidsmarktfunctionarissen meteen als praktisch en uiterst relevant herkend. Zij menen dus dat de kandidaten op de in de praktijk vereiste vaardigheden worden getoetst. Zulks draagt inderdaad bij tot de gewenste civiele erkenning.

Ook het onderwijsveld heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de toegenomen belangstelling voor de Staatsexamens Nt2. Er kwamen steeds meer programma's voorbereiding STEX NT2 in de volwasseneneducatie en ook verspreidde zich de bekendheid met exameneisen en examen-niveaus onder Nt2-docenten. Docenten konden hun studenten en cursisten steeds beter voorbereiden op de examens en gingen steeds vaker de cursisten en studenten 'dirigeren' naar het examen: jij bent er nog niet aan toe, jij wel en jij moet eerst nog extra trainen op je schrijfvaardigheid. Deze directe coaching van studenten en

We zien dat sinds 2008 de deelname aan de Staatsexamens Nt2 Programma I bijna verdrievoudigd is



cursisten leidde tot stelsmatige stijging van slagingspercentages. Ik kom daar later nog op terug.

Door de toename van deelnemers groeide het Stex NT2 langzaam uit zijn jasje. Er konden voor de examenweekenden niet genoeg locaties gevonden worden voor de afname van de luisterexamens en de spreekexamens. Er is toen besloten tot de inrichting van een systeem met permanente examenafnames: er zou elke week examen worden afgenomen. Volgens de berekening in 2005 hadden we 15.000 examenplekken per jaar nodig voor beide programma's. Inmiddels zijn we daar al lang weer bovenuit gekomen.

Wet inburgering

In 2007 werd de nieuwe WET INBURGERING ingevoerd. Aanvankelijk werd de voorlichting aan gemeenten vooral gericht op massale deelname aan het nieuwe inburgeringsexamen. Vervolgens is er meer aandacht gevraagd voor differentiatie: het gekozen examen voor inburgering moest ook een passend examen zijn. Passend bij niveau en doelsituaties van de inburgeraar. Het gevolg daarvan was dat gemeenten na 2008 steeds vaker cursussen gingen inkoop voor de groepen inburgeraars die in eigen land of in Nederland voortgezet onderwijs hadden gevolgd of aan vormen van hoger onderwijs hadden deelgenomen. Een deel van deze inburgeraars heeft cursussen gevolgd maar een deel ook niet. Hun was wel de inburgeringsplicht opgelegd (administratief) maar uiteindelijk verstrikt ook voor deze groep de termijn van drie jaar en we zien de afgelopen jaren veel kandidaten die het examen komen doen omdat ze een verplichting hebben tot deelname. Niettemin zijn er sinds 2008 op grote schaal trajecten uitgezet ter voorbereiding op de Staatsexamens Nt2. Soms moesten deelnemers maanden wachten voordat er een plek vrij kwam, zo druk is het geworden.

In de tabellen hieronder is de ontwikkeling van de deelname na 2007 afgebeeld en zijn ook de slagingspercentages gegeven vanaf dat jaar.



	Lezen I	Schrijven I	Luisteren I	Spreken I
2008	2665	2624	3376	3186
2009	4548	4538	5717	5401
2010	7009	6851	7334	6601
2011	9941	9876	10455	9365



	Lezen II	Schrijven II	Luisteren II	Spreken II
2008	4674	4607	6040	5257
2009	4975	4936	6412	5510
2010	5715	5576	6556	5536
2011	7016	6930	7536	6201

We zien dat sinds 2008 de deelname aan de Staatsexamens Nt2 Programma I bijna verdrievoudigd is. In de deelnamecijfers zitten zowel de eerstekansers als de herkansers. Meestal is ongeveer 20 tot 30% van de deelnemers een herkanser. Er blijken nogal veel deelnemers niet voor een herkansing terug komen. Waarschijnlijk gaat het hier om deelnemers die uitsluitend inschrijven omdat het moet van de gemeente. Zoals bekend ontvangen gemeenten alleen vergoedingen voor inburgeraars die aan een examen hebben deelgenomen.

In de berekeningen van de aantallen deelnemers gaat het eigenlijk om de aantallen deelnemingen. Veel kandidaten komen in twee dagen examens afleggen voor alle vier de vaardigheden. Maar er zijn ook kandidaten die de ene week twee vaardigheden en de rest een andere keer doen. Verder is het zo dat niet alle onderdelen even veel herkansers hebben, omdat de slagingspercentages bij de verschillende onderdelen verschillen.

Veel MOE-landers

In 2011 zijn er voor de verschillende vaardigheden bij Programma I bijna 10.000 kandidaten opgekomen (= aantal deelnemingen). Bij Programma II



waren er in totaal ongeveer 7500 deelnemingen. Tot deze groep behoren relatief veel aspirant-studenten. Een grote groep vormen de Duitse studenten die aan Nederlandse universiteiten gaan studeren en in de zomer Staatsexamens Nt2-II komen doen. Verder zijn er natuurlijk veel huwelijksmigranten, buitenlandse vrouwen en mannen die met een Nederlandse man of vrouw gaan trouwen. Veel van deze nieuwkomers zijn hoger opgeleid.

Bij Programma I nemen de laatste tijd veel MOE-landers deel: kandidaten uit Polen, Hongarije, Roemenië en Oekraïne. Ook kandidaten uit overige Europese landen die zich in

Nederland vestigen: zogenaamde arbeidsmigranten. Een deel van deze kandidaten heeft vaak op eigen kosten een cursus gevolgd.

Steeds iets minder

De resultaten worden elk jaar iets minder, zeker bij Programma I bij de onderdelen Schrijven en Luisteren. Het is bekend dat er veel meer oudkomers dan nieuwkomers inschrijven en dat zien we aan de relatief hogere resultaten voor spreken en voor lezen.

Het is ook duidelijk geworden dat er grotere regionale verschillen ontstaan. We vergelijken steeds de slagingspercentages per locatie. De slagingspercentages in Zwolle, Eindhoven en Breda liggen al jaren op hetzelfde, hoge, niveau (508), terwijl bij voorbeeld Amsterdam bij geen enkele vaardigheid voor Programma I (ook niet bij spreken) met een gemiddelde score boven 500 punten uit komt. We kunnen niet goed achterhalen wat precies de redenen zijn voor de lagere slagingspercentages. Tussen 2002 en 2008 gingen de slagingspercentages en de gemiddelde scores steeds meer omhoog. Daarna weer omlaag. We zien hier dat het terecht is dat het vaardigheidsniveau gefixeerd is in het verleden; veranderingen in populaties en opleidingsomstandigheden kunnen het vereiste niveau niet in beweging brengen. Dat ligt immers 'muurvast'.

Laten we hopen dat de komende tijd niet alleen de belangstelling voor deelname blijft toenemen maar ook de prestaties zullen toenemen.

Simon Verhallen

De auteur is werkzaam voor het College voor Examens. Correspondentie: s.verhallen@cve.nl

